

Asia Teostaso, luettelosuoja

Hakija A

Annettu 9.11.1994

Tiivistelmä *Sukutaulut eivät yltäneet teostasoon eivätkä siten saaneet tekijänoikeussuojaa. Sukutaulut muodostivat tekijänoikeuslain 49 §:ssä tarkoitetun luettelon. Vuonna 1983 julkaistun luettelon suoja-aika oli päättynyt, ja sen sai vapaasti jäljentää. Luetteloon sisältyvien tekstien tietoja sai käyttää riippumatta siitä, saivatko itse tekstit tekijänoikeussuojaa.*

SELOSTUS ASIASTA

A on 10.8.1994 päivätyllä kirjeellä pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko hakijan tekemien sukutaulujen kopioiminen ilman hakijan lupaa ja kohtuullista korvausta luvallista. Hakija on toimittanut tekijänoikeusneuvostolle kirjoittamansa A:n suvun vaiheita -nimisen kirjan, jonka hakija on kertonut julkaistun vuonna 1983. Kirjan sivut 19–136 koostuvat sukutauluista. Lisäksi hakija tiedustelee sukutaulujen jälkikirjoituksiksi liittämiensä kärjäkirjoista kokoamiensa ja suomentamiensa tekstien tekijänoikeussuojaa.

Tekijänoikeusneuvosto varasi A:n sukuseuralle tilaisuuden vastineen antamiseen, mutta sukuseura ei ole antanut vastinetta asiassa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoon seuraavan.

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli luonnolliselle henkilölle.

Jotta teos saisi tekijänoikeussuojaa, sen on yllettävä niin sanottuun teostasoon. Tällä tarkoitetaan sitä, että teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen luomistyön tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katso-

taan yleisesti hyväksytyn määritelmän mukaan täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Teoksen tulee niin ollen jollakin tavoin ilmentää tekijänsä persoonallisuutta. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia, eikä esimerkiksi työn kirjallisella tai taiteellisella tasolla ole suojan saamisen kannalta merkitystä.

Tekijänoikeus ei suojaa aihetta, ideaa tai teokseen sisältyviä yksittäisiä tietoja sellaisenaan. Siten esimerkiksi teoksessa esitettyjen väittämien ja tietojen asiasisältö jää suojan ulkopuolelle.

Lain 4 §:n mukaan saa teoksen kääntäjä suojaa käännökselleen edellyttäen, että käännös on riittävän itsenäinen ja omaperäinen.

Tekijänoikeuslain 8 §:n 2 momentin mukaan teos katsotaan julkaistuksi, kun sen kappaleita tekijän suostumuksella on saatettu kauppaan tai muutoin levitetty yleisön keskuuteen.

Lain 9 §:n mukaan lakeihin, asetuksiin sekä viranomaisen tai muun julkisen elimen päätöksiin ja lausumiin ei ole tekijänoikeutta.

Tekijänoikeuslain nojalla suojataan myös eräitä tekijänoikeutta lähellä olevia oikeuksia eli lähioikeuksia. Lain 49 §:n 1 momentin mukaan luetteloa, taulukkoa, ohjelmaa ja muuta sellaista työtä, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, ei saa jäljentää valmistajan suostumuksetta ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ julkaistiin. Suoja-aika päättyy kuitenkin viimeistään silloin, kun 15 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ valmistui. Luettelon valmistajana pidetään sitä luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on taloudellisesti vastuussa luettelon kokoamisesta.

Tekijänoikeuslain esitöiden mukaan lain 49 §:n luettelosuojasäännöksellä on tahdottu suojata erinäisiä tuotteita, joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa ja jotka olematta teoksia tekijänoikeudellisessa mielessä ovat kuitenkin niitä lähellä. Lain esitöissä todetaan, että jäljentämistä vastaan annettavaa suojaa voidaan pitää perusteltuna edellyttäen, että työhön on yhdistelty suuri määrä tietoja. Esimerkkeinä luettelosuojan kohteina kysymykseen tulevista töistä voidaan mainita myynti- ja näyttelyluettelot, osoitekalenterit, aikataulut ja laskentataulukot edellyttäen, että niissä on yhdisteltynä suuri määrä tietoja.

Luettelosuoja on puhdasta jäljentämissuojaa. Suoja ei estä luettelossa tai muussa työssä olevien tietojen käyttämisestä, kunhan luetteloa tai muuta työtä ei jäljennetä.

A:n kirjoittaman A:n suvun vaiheita -nimisen kirjan sivuilta 19–136 ilmenevät sukutaulut, joissa suvun jäsenet on alueittain järjestetty. Hakija

on kertonut lausuntopyynnössään kantaneensa taloudellisen vastuun sukutaulujen kokoamisesta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, etteivät kyseiset sukutaulut yllä teostasoon eivätkä näin ollen saa suojaa teoksina. Sen sijaan neuvosto katsoo sukutaulujen muodostavan tekijänoikeuslain 49 §:ssä tarkoitetun luettelon. Luettelon valmistajana on pidettävä hakijaa. Hakija on ilmoittanut julkaisseensa käsiteltävänä olevan kirjan vuonna 1983. Tämän vuoksi tekijänoikeusneuvosto toteaa, että käsiteltävien sukutaulujen suoja-aika on päättynyt ja että niitä saa vapaasti jäljentää.

Sukutauluihin jälkikirjoituksiksi liitetyt hakijan ilmoituksen mukaan kääntäjäkirjoista kootut ja suomennetut tekstit ovat ilmeisesti alioikeuksien pöytäkirjojen käännöksiä. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tuomioistuimen pöytäkirjat jäävät tekijänoikeuslain 9 §:n perusteella tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Tekijänoikeusneuvostolle ei ole toimitettu hakijan kokoamien ja kääntämien tekstien lähdemateriaalia, mistä syystä tekijänoikeusneuvosto ei voi ottaa kantaa siihen saavatko hakijan kääntämät ja kokoamat tekstit teoksina tai käännöksinä tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa, että käsiteltävien tekstien tietoja saa käyttää riippumatta siitä saavatko itse tekstit tekijänoikeussuojaa. (jaosto)